

KÚRIA

Bfv.III.1.057/2014/7.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év november hó 28. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A zaklatás vétsége és más bűncselekmények miatt az I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség által a III. rendű terhelt javára benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Debreceni Városi Bíróság 45.B.2122/2009/44. számú, illetőleg a Debreceni Törvényszék 18.Bf.548/2012/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az előterjesztők, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Debreceni Városi Bíróság a 2012. július 3-án kelt 45.B.2122/2009/44. számú ítéletével hatályon kívül helyezte a Debreceni Városi Bíróság 12.Fk.536/2005/40. számú ítéletének próbára bocsátó rendelkezését, és az abban kiszabott próbára bocsátást megszüntette. Egyúttal a III. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett garázdaság büntetésében [1978. évi IV. törvény - a továbbiakban: korábbi Btk. - 271. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) pont], valamint zaklatás vétségében [korábbi Btk. 176/A. § (1) bekezdés], és ezért őt halmozati büntetésül 300 napi tétel, napi tételenként 150 forint, összesen 45.000 forint pénzbüntetésre ítélte. Rendelkezett a pénzbüntetés meg nem fizetésének esetére annak szabadságvesztésre történő átváltoztatásáról is.

Ügyészi fellebbezés alapján eljárva a Debreceni Törvényszék a 2013. szeptember 24-én kihirdetett és ugyanaznap jogerőre emelkedett 18.Bf.548/2012/4. számú ítéletével a terhelttel szemben a garázdaság büntetében történő ismételt bűnösséget megállapító rendelkezést mellőzte, egyebekben az elsőfokú határozatot a III. rendű terhelt vonatkozásában helybenhagyta.

A III. rendű terheltet az alapügyben kiszabott halmazati büntetés alapjának részét képező garázdaság büntette miatt a Debreceni Városi Bíróság a 2007. november 9. napján kelt és aznap jogerős 12.Fk.536/2005/40. számú ítéletével 1 évi időtartamra próbára bocsátotta.

Az alapügyben elbírált zaklatás vétségét a III. rendű terhelt - a jogerős ítélet szerint - 2008. szeptember hónap eleje és 2009. április 22. napja között követte el.

Ez utóbbi cselekmény miatt a Debreceni Városi Ügyészség 2009. október 29. napján nyújtotta be a vádiratot az elsőfokú bírósághoz, az elsőfokú bíróság pedig 2012. július 3-án egyesítette a próbára bocsátás megszüntetése iránti eljárást az alapügyhöz.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Hajdú-Bihar Megyei Főügyészség B.707/2014/2-I. szám alatt a III. rendű terhelt javára, a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjára alapítva terjesztett elő felülvizsgálati indítványt.

Ennek indokai szerint törvényt sértettek az eljáró bíróságok, amikor a III. rendű terhelttel szemben hozott korábbi ítélet próbára bocsátó rendelkezését hatályon kívül helyezték, a próbára bocsátást megszüntették és vele szemben - a garázdaság büntette miatt is - halmazati büntetést szabtak ki.

Az ügyészi álláspont szerint ugyanis a garázdaság büntette kapcsán a terhelt büntethetősége 2011. november 8-án - elévülés folytán - megszűnt. Az elévülést nem szakította félbe az alapügyben a vádirat benyújtása, mert arra másik - a próbára bocsátással zárult ügytől eltérő - külön büntetőeljárásban került sor, ami semmiféle összefüggésben nem állt a hivatkozott korábbi eljárással.

Hivatkozott az Alkotmánybíróság 23/D/2007. AB határozata indokolásának III/2.2. pontjára is, mely szerint az elkövető ellen más ténybeli alapú bűncselekmény miatt foganatosított eljárási cselekmény nem szakítja félbe az adott bűncselekmény büntethetőségének elévülését.

Mindezekre figyelemmel indítványozta, miszerint a Kúria a támadott határozatot annyiban változtassa meg, hogy mellőzze a Debreceni Városi Bíróság 12.Fk.536/2005/40. számú ítéletében megállapított

próbára bocsátásról való rendelkezést és a halmazati büntetés kiszabására való utalást.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1148/2014. számú átiratában - utalt arra, hogy a halmazati büntetés kiszabása jelen esetben annak mértékétől függetlenül törvénysértő. Ezért a felülvizsgálati indítványt változatlan tartalommal tartotta fenn, és az abban foglaltakkal egyező indítványt terjesztett elő.

A terhelt és védője a felülvizsgálati indítványra nem tett észrevételt.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés első fordulata értelmében tanácsülésen bírálta el.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja alapján felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése, a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki, vagy törvénysértő intézkedést alkalmaztak, illetőleg a büntetés végrehajtását a Btk. 86. § (1) bekezdésében foglalt kizáró ok ellenére függesztették fel.

A büntetés (illetve az intézkedés) törvényessége esetében a felülvizsgálat oka a Btk. - adott büntetés kiszabása (intézkedés alkalmazása) anyagi jogi alapjára, valamint a nemére, mértékére vonatkozó - mérlegelést nem tűrő rendelkezésének megszegése.

Konkrét ügyben a büntetés (intézkedés) anyagi jogi alapja - részint a helyes minősítést meghatározó,
- részint az adott büntetés kiszabására (intézkedés alkalmazására), valamint nemére, mértékére vonatkozó anyagi jogi rendelkezés.

A minősítés azonban nem önmagában oka a felülvizsgálatnak. Kizárólag minősítésre vonatkozó kifogás esetében felülvizsgálatnak nincs helye. Felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a minősítés mellett egyben a kiszabott büntetés is sérelmezett. Ha pedig törvénysértő a minősítés, akkor vizsgálandó, hogy helyes minősítés esetében mennyiben helytálló a kiszabott büntetés [Be. 416. § (1) bekezdés b) pont első fordulat].

Másrészt viszont felülvizsgálati ok - minősítéstől függetlenül - önmagában az adott büntetés kiszabására (intézkedés alkalmazására), nemére, mértékére vonatkozó és mérlegelést nem tűrő anyagi jogi rendelkezés megszegése [Be. 416. § (1) bekezdés b) pont második fordulat].

Végül szintén felülvizsgálati ok önmagában a szabadságvesztés végrehajtása próbaidőre felfüggesztését kizáró anyagi jogi szabály ellenére a végrehajtás felfüggesztése [Be. 416. § (1) bekezdés b) pont harmadik fordulat].

Kétségtelen, hogy a büntethetőség elévülése a büntetőigény érvényesítését kizárja. Az elévülés a büntetőjogi felelősségre vonás akadálya, büntethetőséget megszüntető ok [1978. évi IV. törvény szerinti Btk. 32. § b) pont, 2012. évi C. törvény szerinti Btk. 25. § b) pont].

Az 1978. évi IV. törvény szerinti Btk. 72. § (1) bekezdése alapján a bíróság a büntetés kiszabását próbaidőre elhalaszthatja. Következésképpen próbára bocsátás esetében a büntető igény érvényesítése

- részben (a büntetőjogi felelősség megállapításával) megtörténik, viszont
- részben (a büntetés kiszabása vonatkozásában) elhalasztódik.

Ezzel összhangban rendelkezik

- a Be. 330. § (2) bekezdés b) pontja akként, hogy a bíróság bűnösséget megállapító ítéletben bocsátja próbára a vádlottat, és
- a Btk. 73. § (3) bekezdése akként, hogy az elkövető büntethetősége - a törvényi feltételek mellett - a próbaidő elteltével szűnik meg.

Ehhez képest, amennyiben az a kifogás tárgya, hogy elévült a próbára bocsátással elhalasztott büntetés kiszabás iránti igény, akkor az a büntetés kiszabásának (intézkedés alkalmazásának) alapjára vonatkozó anyagi jogi szabály megsértésére vonatkozik, és ezért a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjának második fordulata szerinti felülvizsgálati okot képez. Ez esetben a mérlegelést nem tűrő anyagi jogi rendelkezés a Btk. 73. § (2) bekezdés kezdő tétele, miszerint „a próbára bocsátást meg kell szüntetni, és büntetést kell kiszabni”.

A próbára bocsátás alkalmazásának és a próbára bocsátás megszüntetésének egyaránt vannak mérlegelést nem tűrő törvényi feltételei, melyek megsértése a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerinti felülvizsgálati okot alapoz meg. Ugyanakkor míg a feltételek megléte mellett sincs a próbára bocsátás alkalmazásának törvényben kötelező esete, addig a megszüntetés törvény erejénél fogva kötelező.

Ezáltal biztosított ugyanis anyagi jogilag a büntető igény maradéktalan érvényesítése. A felülvizsgálati indítvány pedig az elévülés bekövetkeztére hivatkozással éppen a büntető igény érvényesíthetőségét tette vitássá.

A felülvizsgálati indítvány álláspontja azonban nem helytálló.

A Btk. 73. § (2) bekezdés második fordulatainak kötelező rendelkezése szerint a próbára bocsátást akkor kell megszüntetni és büntetést kiszabni, ha a próbára bocsátottat a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatt elítélik. Ebben az esetben a Be. 330. § (4) bekezdése alapján a próbára bocsátó rendelkezést hatályon kívül kell helyezni, és halmazati büntetést kell kiszabni.

A jelen ügyben a próbára bocsátás 1 éves próbaideje 2007. november 9-én vette kezdetét, és 2008. november 8. napján telt volna el; az újabb bűncselekmény - a zaklatás vétségének - elkövetési ideje pedig az irányadó tényállás szerint 2008. szeptember hónap elejétől 2009. április 22. napjáig tartott.

Az a feltétel tehát teljesül, hogy az újabb bűncselekmény elkövetési ideje - részben - a próbaidő alatti.

Figyelemmel kell lenni azonban arra is, hogy a próbára bocsátás megszüntetésére addig van lehetőség, ameddig annak a bűncselekménynek a büntethetősége, amely miatt a próbára bocsátást elrendelték, el nem évül [2/2013. (VII. 8.) BK véleménynel fenntartott 54. BK vélemény II/1. pontja].

A próbára bocsátást elrendelő bírósági határozat a bűncselekmény büntethetőségének elévülését félbeszakítja, a próbaidő tartama pedig a korábbi Btk. 35. § (4) bekezdése szerint az elévülés határidejébe nem számít be. Ezért az elévülési határidő a próbaidő elteltével kezdődik újra, amennyiben a Btk. 73. § (3) bekezdése alapján a büntethetőség nem szűnik meg. Jelen ügyben erről van szó. Ez az időpont a jelen esetben 2008. november 8. napja.

A korábbi Btk. 33. § (1) bekezdés b) pont II. fordulata értelmében a zaklatás vétségének büntethetősége 3 év elteltével évült el, így ez a fentiekből következően - amennyiben elévülést félbeszakító eljárási cselekmény nem történt volna - 2011. november 7-én következett volna be.

Kétségekívül az ügyek egyesítésére és a próbára bocsátással kapcsolatos rendelkezések nem jogerős, majd jogerős meghozatalára már ezt követően került sor.

Az ügyben azonban alapvető jelentősége van annak, hogy a terhelt ellen a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatt az ügyész 2009. október 29-én - azaz a garázdaság büntette miatti büntethetőség elévülését megelőzően - vádiratot nyújtott be, melyben egyébként a próbára bocsátás megszüntetését is indítványozta.

A próbára bocsátás sajátos büntetőjogi szankció; a vádlott büntetőjogi felelőssége ilyen esetben megállapításra kerül, azonban a büntetés kiszabása elhalasztódik. Ezért bár az intézkedés kiszabására ügydöntő határozatban kerül sor, azonban annak jogerőre emelkedésével nem szűnik meg az állam büntetőjogi igénye; azt csak a Btk. 73. § (3) bekezdésében foglalt külön rendelkezés szünteti meg, a próbaidő letelte után, a próbaidő eredményes eltelté, azaz a hivatkozott törvényhely (2) bekezdésében felsorolt okok hiánya esetén.

Ugyanakkor - büntetés kiszabásának hiányában - értelemszerűen nem kezdődik meg a szankció végrehajthatóságának elévülése sem.

Az állam pedig a garázdaság büntette miatt a próbára bocsátással fenntartott büntetőjogi igényét érvényesítette, amikor az ügyész a próbaidő alatt elkövetett zaklatás vétsége miatt vádat emelt a terhelttel szemben, és kifejezte büntetőjogi igényérvényesítésének szándékát a próbára bocsátással elbírált cselekmény miatt is.

Megjegyzi a Kúria, hogy utóbbi hiányában, tehát önmagában a próbaidő alatt elkövetett bűncselekmény miatti vádemelés - a próbára bocsátással kapcsolatos indítvány hiányában is - elévülést félbeszakító hatással bírt volna. Az újabb bűncselekmény elkövetése, illetve a próbára bocsátás megszüntetése és annak további jogkövetkezményei között ugyanis a törvényen alapuló és törvény erejénél fogva érvényesülő, szoros ténybeli kapcsolódás van (mely például azt is eredményezi, hogy a próbaidő alatti elkövetést észlelni és jogkövetkezményeit alkalmazni a bíróság még ügyészi indítvány hiányában is köteles).

Tehát a jelen ügyben a terhére rótt garázdaság büntette miatt a III. rendű terhelt büntethetőségének elévülése 2009. október 29-én is félbeszakadt, majd félbeszakította azt - ismét három éven belül - az ügyek egyesítése és a próbára bocsátás nem jogerős megszüntetése is, 2012. július 3-án. A garázdaság büntette miatt büntetés jogerős kiszabására 2013. szeptember 24-én tehát törvényesen, elévülési időn belül került sor.

Ebből következően a bíróság jogerős ügydöntő határozatában a Btk. 73. § (2) bekezdése alapján törvényesen szabott ki a terhelttel szemben halmazati büntetést.

Mindezekre figyelemmel - s miután nem észlelt olyan egyéb eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a Kúria a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a III. rendű terhelt vonatkozásában a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdésének b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2014. november 28.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Benedek Éva Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

írnok
BÉ